

А.Г. Денисюк, курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів громадської безпеки та Національної гвардії України НАВС;

О.О. Івашко, курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів громадської безпеки та Національної гвардії України НАВС;

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри юридичного документознавства НАВС

Н.В. Стратулат

ПИТАННЯ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Питання мовної ситуації в Україні завжди було актуальним. Нині вивчення функціонування української мови для забезпечення комунікації на всіх суспільних рівнях є вкрай важливим.

Парадоксальність мовної ситуації в сучасній Україні, на нашу думку, полягає в тому, що мова етнічної більшості, яку Конституція проголосила державною з усіма наслідками, які б мали бути, в умовах українсько-російської двомовності насправді й досі залишається в статусі мови меншості сучасного українського суспільства.

Розпочатий після отримання суверенітету процес “українізації” суспільства, як показав час, не перетворився на поступальний, не переріс у потужну тенденцію, і сьогодні, мабуть, є підстави говорити про відступ із завойованих на початку 90-х рр. позицій. Надія перших “незалежних” років на те, що під впливом соціально-політичних перетворень, повсюдного й повсякчасного вивчення української мови, яке масово охопить

співвітчизників, моноліт російськомовності поступово буде “розмито”, що переважна більшість російськомовних українців та громадян України інших національностей ставатимуть щораз лояльнішими до своєї державної мови й невдовзі говорити українською правильно стане престижним, – сьогодні видається доволі ілюзорною. З “парадового боку” ситуація є такою: у нове тисячоліття українська мова входить у довговиборюваному почесному статусі державної мови, друга серед слов'янських за кількістю носіїв, зі сформованим літературним стандартом, кодифікованим правописом, з відповідним (нехай і не надто численним) видавничим – навчальним і довідковим – забезпеченням у царині україномовної освіти. Реальна мовна ситуація й стан української національної мови на її сучасному етапі є дещо іншою.

Протягом останніх років українізацію помітно пригальмовують такі явища, як обережність державної політики в мовній сфері, прагнення до уникнення радикальних заходів. Відсутність культурно-мовного протекціонізму для української мови, україномовної друкованої продукції засобами податкової політики тощо. Відсутність спеціальних державних органів, які б здійснювали вироблення мовної політики і стежили за її дотриманням. Варто зазначити та проаналізувати основні тенденції змін мовної ситуації, а також висвітлити головні риси концепції державної мовної політики у незалежній Україні.

Розгляд мовної ситуації в нашій країні, переконливо свідчить, що державна українська мова із часу прийняття Закону України “Про мови в Українській РСР” і за час незалежності України державною фактично так і не стала. Необхідних заходів з ліквідації наслідків примусового

зросійщення українського народу протягом попередньої третини тисячоліття вжито практично не було. Вимоги патріотично свідомої громадськості було фактично проігноровано чиновництвом майже в усіх галузях і на всіх рівнях владної вертикалі. Необхідні умови для всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя в Україні, як того вимагає чинне законодавство, створені не були. Особливо це стосується сучасних галузей людської діяльності. Унаслідок цього українська мова, яку визнала рідною переважна більшість населення України, майже 70 відсотків (67,5%), поступово втрачає статус державної і фактично витісняється російською мовою.

Тарас Шевченко був переконаний, що поки жива мова в устах народу, доти живий і народ, що нема насильства більш нестерпного, як те, яке прагне відняти народу спадщину, створену численними поколіннями його предків. Ці Кобзареві думки споріднені з роздумами визначного педагога К.Ушинського, який наголошував, що можна відібрати в народу все – і він усе може повернути; але якщо відібрати мову – він ніколи вже більш не створить її; якщо вимерла мова в устах народу – вимер і народ. Ще раз переконуємося, що не може бути українського народу без української мови, як не може бути незалежної держави на ім'я Україна з народом, який би називався інакше, ніж український, і говорив би мовою іншою – не українською. Бо такий народ і така держава повинні тоді називатися інакше.

Цілком очевидно, що саме в цьому, у політичному значенні мови як найважливішого чинника націотворення і державотворення, полягає головна причина і шаленого тиску на українську мову, і політичних спекуляцій довкола

її місця та ролі в реальному житті нашого суспільства. І завданням та обов'язком кожного громадянина української держави є збереження, відтворення та розвиток української мови як однієї з найважливіших ознак та однієї з найцінніших скарбниць нашого народу.

Ю.В. Князєв, курсант ННПФПГБ та Національної гвардії України НАВС;

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри юридичного документознавства НАВС **Н.В. Стратулат**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На сучасному етапі розвитку правової держави однією з найважливіших проблем, постає проблема вивчення юридичної термінології, її правильне використання професійними юристами, а також проблема умов її раціонального використання. Від точного значення терміну, ужитого в тексті нормативно-правового акта, залежить доля, а іноді й життя багатьох людей.

Особливо ж нагальною є потреба в загальновизнаній правничій термінології, яка є не лише формальним атрибутом державності, а й орієнтиром для розв'язання інших термінологічних проблем. Власне, проблема української правничої термінології водночас відображає як мовно-етнічний, так і державно-правовий розвиток нашого суспільства. А її розв'язання прискорить багато процесів,